

จริยธรรมในการใช้คอมพิวเตอร์ Computer Ethics

ปรับปรุงโดย อ.ดร.นพรัตน์ วณิชชานันท์

Ethics in Computer System

- ระบบคอมพิวเตอร์ มีส่วนเกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ในหลายแง่มุม เช่น
 - ระบบธนาคาร
 - ระบบทางการแพทย์
 - ระบบฐานข้อมูลประชากร
 - ข้อมูลส่วนตัว (เช่น เลขประจำตัวประชาชน วันเดือนปีเกิด ฯลฯ)
 - ข้อมูลความคิดเห็นในสังคมออนไลน์ต่างๆ
- การใช้งานและการเข้าถึงข้อมูลต่างๆ สามารถเกิดผลดี/เสีย โดยตรงกับเจ้าของข้อมูล
- จำเป็นต้องมีหลักจริยธรรมในการใช้งานระบบคอมพิวเตอร์

จริยธรรม (Ethics)

- จริยธรรม คือหลักเกณฑ์ที่มีการตกลงร่วมกันเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติในสังคม
- เป็นที่ยอมรับระหว่างสมาชิกของสังคม
- ใช้เพื่อจำแนกแยกแยะว่าสิ่งไหนถูกและสิ่งไหนผิด

4 Issues in Information Ethics*

- ความเป็นส่วนตัว (Information Privacy)
ระดับของการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวและการยืนยันตัวตน
- ความถูกต้องของข้อมูล (Information Accuracy)
ตรวจสอบที่มาที่ไปของข้อมูล และแหล่งอ้างอิงได้
- ความเป็นเจ้าของ (Information Property)
การครอบครอง หรือเผยแพร่ข้อมูล/เนื้อหาที่มีลิขสิทธิ์
- การเข้าถึงข้อมูล (Information Accessibility)
จำกัดสิทธิ ในการเข้าถึงเนื้อหาในระดับที่ต่างกัน

ผลจากการขาดจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์

- การขายข้อมูลเพื่อใช้ในการโฆษณา สร้างความรำคาญให้เจ้าของข้อมูล
- การปลอมตัวโดยใช้ข้อมูลส่วนตัวผู้อื่นในการยืนยันตัวตน
 - การแอบอ้างสิทธิ
 - การทำธุรกรรมทางการเงิน
- การกระจายของข้อมูลที่เป็นเท็จหรือบิดเบือน ข่าวลือต่างๆ
- การถูกละเมิดลิขสิทธิ์ (โปรแกรม เพลง รูปภาพ หรือผลงาน อื่นๆ)
- Virus, worm, malware, ransomware
- เกิดความเสียหายในชีวิตและทรัพย์สิน เช่น ล้อลวง หรือข่มขู่ จากข้อมูลที่ขโมยได้

Information PAPA

- Information **P**rivacy
- Information **A**ccuracy
- Information **P**roperty
- Information **A**ccessibility

ความเป็นส่วนตัว (Information Privacy)

- ลักษณะของข้อมูลที่เป็นส่วนตัว **ตัวอย่าง:**
 - ประวัติครอบครัว
 - ประวัติการรักษาพยาบาล
 - ข้อมูลที่ใช้ยืนยันตัวตน (หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน วันเดือนปีเกิด)
 - ที่อยู่ (การเช็คคินในสังคมออนไลน์)
 - ชื่อแอดเดสส์ และพาสเวิร์ดสำหรับเว็บต่างๆ**ตัวอย่าง:**
เพื่อนลืบล็อกเข้าที่เฟสบุค
ในเครื่องที่แลน นต ใช้งาน
ต่อจากเพื่อนจะทำอย่างไร
- การละเมิดความเป็นส่วนตัว
 - จากระบบอัตโนมัติ เช่น โปรแกรมประเภท Trojan หรือ Spyware
 - จากการตั้งค่าการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวใน Social Network

ความถูกต้องของข้อมูล (Information Accuracy)

- การตรวจสอบข้อมูลส่วนตัวในการกรอกข้อมูลในระบบต่าง เช่น
 - ข้อมูลการศึกษา
 - การทำธุรกรรมธนาคาร
 - ระเบียบการรักษาพยาบาล**ตัวอย่าง:**
กรอกเลขประจำตัวผิด หรือ
ไม่กรอก = ไม่สามารถตรวจสอบและให้คะแนนได้ ☹
- การตรวจสอบข้อมูลที่มีการเผยแพร่
 - ความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มา
 - หลักฐานอ้างอิง
 - วิเคราะห์ด้วยหลักการและเหตุผล**ตัวอย่าง:**
ข้อมูลเตือนภัย แชร์แล้วได้เงิน
บริจาค ให้ตรวจสอบให้ดีก่อน
อย่าอ้างว่า ก็ไม่รู้สินะ เค้าแชร์
มาอีกที"

ความเป็นเจ้าของ (Information Property)

ลิขสิทธิ์ เป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่งที่มี **กฎหมายให้ความคุ้มครอง** โดยให้เจ้าของลิขสิทธิ์เป็นผู้มีสิทธิแต่ผู้เดียว (Exclusive rights) ที่จะกระทำการใด ๆ เกี่ยวกับงานสร้างสรรค์ที่ได้ทำขึ้น

- ลิขสิทธิ์นี้มีอยู่ตลอดอายุของผู้สร้างสรรค์ และขยายเวลาต่อไปอีก 50 ปี นับแต่ผู้สร้างสรรค์ถึงแก่ความตาย

ที่มา: ความหมายของลิขสิทธิ์ <http://dict.longdo.com/search/copyright>

ความเป็นเจ้าของ (Information Property)

ตัวอย่างข้อมูลที่มีลิขสิทธิ์

- วรรณกรรม (โปรแกรมคอมพิวเตอร์)
- นาฏกรรม
- ศิลปกรรม
- ดนตรีกรรม
- โสตทัศนวัสดุ
- ภาพยนตร์
- สิ่งบันทึกเสียง
- งานแพร่ภาพแพร่เสียง

ตัวอย่างข้อมูลที่ไม่ใช่ลิขสิทธิ์

- ข่าวประจำวัน และข้อเท็จจริงต่างๆ
- รัฐธรรมนูญ และ กฎหมาย
- ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง กระทรวง
- คำพิพากษา คำสั่ง คำวินิจฉัย และรายงานของทางราชการ
- คำแปลและการรวบรวมสิ่งต่างๆตาม ข้อ 1 ถึง 4 ที่หน่วยงานของรัฐจัดทำขึ้น

ความเป็นเจ้าของ (Information Property)

- การละเมิดลิขสิทธิ์ ตามพรบ.ลิขสิทธิ์ ปี พ.ศ.2537
 - ข่าย มีไว้เพื่อขาย เสนอขาย ให้เช่า เสนอให้เช่า ให้เช่าซื้อ หรือเสนอให้เช่าซื้อ
 - เผยแพร่ต่อสาธารณชน
 - แจกจ่ายในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของลิขสิทธิ์
 - นำหรือสิ่งเข้ามาในราชอาณาจักร
 - บทลงโทษ
 - เผยแพร่โดยมิได้รับการยินยอม
 - ปรับ 20,000-200,000
 - เผยแพร่เพื่อการค้า
 - จำคุก 0.8-2 ปี ปรับ 100,000-800,000 หรือทั้งจำทั้งปรับ
- ตัวอย่าง:**
ข้อมูลหรือรูปภาพในอินเทอร์เน็ต
มีเจ้าของ การคัดลอกหรือนำมา
ใช้งานโดยไม่ได้รับอนุญาต มี
ความผิดตามกฎหมาย

Free use license - Creative Commons (CC)

- เงื่อนไขในการให้อนุญาตของครีเอทีฟคอมมอนส์มีอยู่ 4 เงื่อนไข คือ
 - อ้างอิงแหล่งที่มา (BY) หมายถึงการนำไปใช้จะต้องอ้างอิงกลับมาถึงผู้เขียน
 - ให้อนุญาตต่อไปแบบเดียวกัน (SA) คือยินยอมให้มีการดัดแปลงงานได้โดยต้องมอบความยินยอมต่อไปด้วย
 - ห้ามนำไปใช้เพื่อการค้า (NC)
 - ห้ามดัดแปลง (ND) คือต้องใช้งานต้นฉบับเท่านั้นโดยไม่มีการดัดแปลงใดๆ ทั้งสิ้น

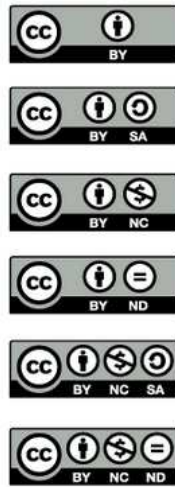
ที่มา <http://th.wikipedia.org/wiki/ครีเอทีฟคอมมอนส์>

Free use license -Creative Commons (CC)

□ สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ แบ่งได้เป็น 6 ชนิดใหญ่ดังนี้

- อ้างอิงแหล่งที่มา (CC-BY)
- อ้างอิงแหล่งที่มา ให้อนุญาตต่อไปแบบเดียวกัน (CC-BY-SA)
- อ้างอิงแหล่งที่มา ห้ามดัดแปลง (CC-BY-ND)
- อ้างอิงแหล่งที่มา ห้ามนำไปใช้เพื่อการค้า (CC-BY-NC)
- อ้างอิงแหล่งที่มา ห้ามนำไปใช้เพื่อการค้า และให้อนุญาตต่อไปแบบเดียวกัน (CC-BY-NC-SA)
- อ้างอิงแหล่งที่มา ห้ามนำไปใช้เพื่อการค้า และห้ามดัดแปลง (CC-BY-NC-ND)

การเข้าถึงข้อมูล (Information Accessibility)

- สิทธิการเข้าถึงข้อมูลของผู้อื่น เช่นการมอ니터อ์อีเมลในองค์กร สามารถทำได้ โดยต้องมีรายละเอียดที่ชัดเจนดังนี้
 - กำหนดผู้ที่มีสิทธิดำเนินการ (เช่น กำหนดให้แอดมินทำได้เท่านั้น)
 - ระดับของการดำเนินการ (เช่น ตรวจสอบหัวเรื่อง ห้ามดูเนื้อหา)
 - การนำข้อมูลออกไปใช้งาน (เช่น ต้องเข้ารหัสก่อน หรือห้ามนำออกจากห้อง)
 - ระเบียบขั้นตอนในการใช้ข้อมูล (เช่น ต้องมีคำสั่ง ถึงจะดำเนินการได้)

การเข้าถึงข้อมูล (Information Accessibility)

- ตัวอย่างการอนุญาตให้ผู้อื่นมีสิทธิใช้ข้อมูลส่วนตัว
 - การเซ็น Consent สำหรับการทำธุรกรรมออนไลน์
 - การกด Accept ใน Term&Condition ในการลงโปรแกรมต่างๆ

ตัวอย่าง:

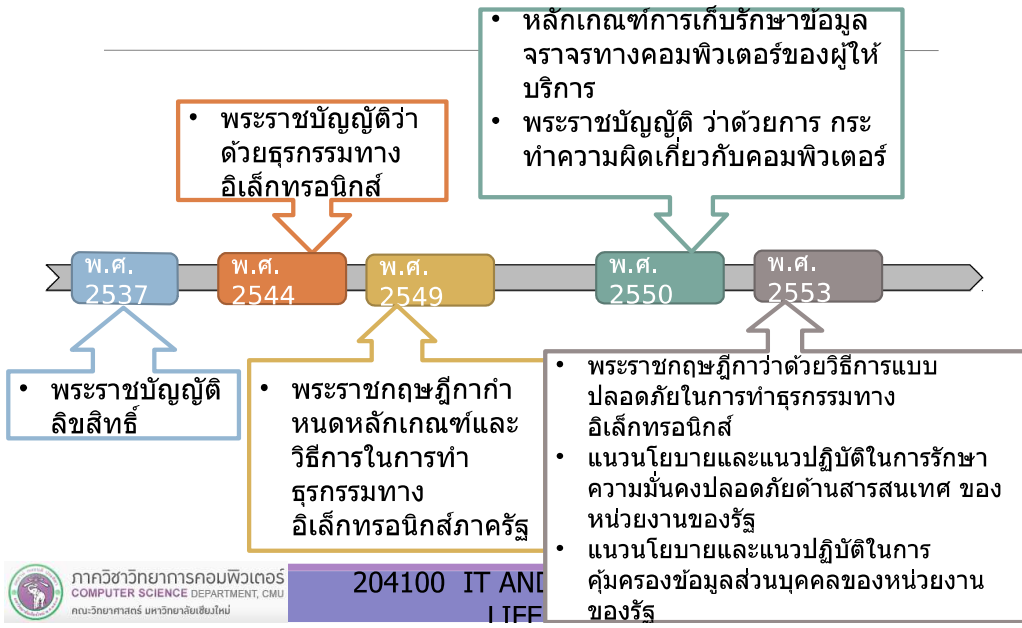
เป็นแอดมิน สามารถเข้าถึงข้อมูลของทุกคนในระบบได้ แต่ต้องมีแนวทางปฏิบัติ หรือการบันทึกการทำงานที่สามารถตรวจสอบได้ เพื่อไม่ให้ละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล

- พรบ.คอมพิวเตอร์ในประเทศไทย
- บัญญัติ 10 ประการในการใช้คอมพิวเตอร์

พรบ.คอมพิวเตอร้ในประเทศไทย

พ.ร.บ.คอมพิวเตอร้ ปี 2550 มาตรา 14

- ระบุว่า "ผู้ใดกระทำความผิดที่ระบุไว้ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
 - (๑) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน
 - (๒) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของประเทศหรือก่อให้เกิดความตื่นตระหนกแก่ประชาชน
 - (๓) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใด ๆ อันเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา
 - (๔) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใด ๆ ที่มีลักษณะอันลามกและข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้
 - (๕) เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยรู้อยู่แล้วว่าเป็นข้อมูลคอมพิวเตอร์ตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔)

พ.ร.บ.คอมพิวเตอร้ ปี 2550 มาตรา 14

สรุป
 การโพสภาพตัดต่อ ข้อมูลเท็จ ภาพอนาจาร ที่ทำให้เกิดความเสียหาย ต่อบุคคลและความมั่นคงของชาติ มีความผิด
"จำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 100,000 บาท"
ผิดทั้งคนโพส และคนแชร์!!

สรุป พรบ. คอมพิวเตอร้ ปี 2560

1. ฉ้อโกงหรือหลอกลวงผู้อื่น โทษปรับไม่เกิน 100,000 บาท จำคุก 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ
2. ตั้งตัวเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ โทษปรับไม่เกิน 100,000 บาท จำคุก 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ
3. ใช้ความสามารถในทางที่ผิด ตัดต่อไม่ว่าจะภาพนิ่งหรือวิดีโอแล้วนำมาเผยแพร่ทำให้เกิดความเสียหาย โทษปรับไม่เกิน 60,000 บาท จำคุก 3 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ
4. แอบเซฟขโมยข้อมูลของบุคคลอื่นเพื่อประโยชน์ของตนเอง หากพบจะดำเนินคดีข้อหาหลักทรัพย์ รวมทั้งความผิดตามกฎหมายลิขสิทธิ์ และ พ.ร.บ.คอมพิวเตอร้
5. ใส่อายุปาย่ผู้อื่นโดยการใช้นเทคโนโลยี โทษปรับไม่เกิน 100,000 บาท จำคุก 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ
6. ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล การแอบเอาไอดีหรือพาสเวิร์ดผู้อื่นไปใช้ โทษทั้งจำทั้งปรับ
7. การแก้ไขหรือลบไปพลังงานของบุคคลอื่นทำให้เกิดความเสียหาย โทษปรับไม่เกิน 100,000 บาท จำคุก 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ
8. การส่งอีเมลลูกโซ่ โทษปรับไม่เกิน 100,000 บาท
9. การตั้งสำนักข่าวเป็นของตัวเอง เช่น ในไลน์ เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ เป็นขอกดแชร์ไว้ก่อนโดยไม่มีกรเช็กรายละเอียด
10. การโพสข้อความใดๆ ที่เป็นการหมิ่นเบื้อองสูงหรือทำร้ายจิตใจหมิ่นสถาบันมีผลกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ถือเป็นความผิดร้ายแรงทั้งกฎหมายอาญา และ พ.ร.บ.คอมพิวเตอร้ โทษจำคุกสูงสุด 15 ปี

บัญญัติ 10 ประการในการใช้คอมพิวเตอร์*(1)

- ต้องไม่ใช้คอมพิวเตอร์ทำร้าย หรือละเมิดผู้อื่น
- ต้องไม่รบกวนการทำงานของผู้อื่น
- ต้องไม่สอดแนม แก้ไข หรือเปิดดูแฟ้มข้อมูลของผู้อื่น
- ต้องไม่ใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการโจรกรรมข้อมูลข่าวสาร
- ต้องไม่ใช้คอมพิวเตอร์สร้างหลักฐานที่เป็นเท็จ

*Ramon C. Barquin, *In Pursuit of a 'Ten Commandments' for Computer Ethics*, Computer Ethics Institute, May 7, 1992, Washington Consulting Group and Computer Ethics Institute

บัญญัติ 10 ประการในการใช้คอมพิวเตอร์*(2)

- ต้องไม่คัดลอกโปรแกรมของผู้อื่นที่มีลิขสิทธิ์
- ต้องไม่ละเมิดการใช้ทรัพยากรคอมพิวเตอร์โดยที่ตนเองไม่มีสิทธิ์
- ต้องไม่นำเอาผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตน
- ต้องคำนึงถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นกับสังคมที่เกิดจากการกระทำของท่าน
- ต้องใช้คอมพิวเตอร์โดยเคารพกฎระเบียบปกติกาและมีมารยาท

*Ramon C. Barquin, *In Pursuit of a 'Ten Commandments' for Computer Ethics*, Computer Ethics Institute, May 7, 1992, Washington Consulting Group and Computer Ethics Institute

